

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Соціально – гуманітарний факультет

Програмні вимоги до фахових випробувань для здобуття освітнього ступеню бакалавра
на базі ОКР «молодший спеціаліст»

Спеціальність 081 “Право”

(денна/заочна форми навчання)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програмні вимоги до фахових випробувань для здобуття освітнього ступеню бакалавра на базі ОКР «молодший спеціаліст», спеціальність 081 “Право”. Програма розроблена з метою перевірки знань з системи базових знань у галузі теорії держави і права, правового регулювання економічних та соціально-політичних відносин у суспільстві, юридичного забезпечення підприємницької, адміністративної, господарської, соціальної діяльності, адміністративних, сімейних відносин та вміння використовувати знання на практиці.

Визначені освітньо-професійною програмою наступні **компетентності**:

інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК9. Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.

СК10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові

позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК14. Здатність визначати правові основи профілактики деморалізації дітей та правопорушень в суспільстві і дитячому середовищі, заходів спеціальної профілактики, а також забезпечення прав і свобод та інтересів дітей.

СК15. Знання особливостей правового регулювання відносин у сфері освіти.

СК16. Знати та розуміти особливості суспільних правовідносин, правосвідомості й праворозуміння, особи, із застосуванням психологічних прийомів.

СК17. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК18. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК19. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, абітурієнти повинні:

знати:

- Загальні положення основних галузей права України;
- Зміст суспільних відносин, які врегульовані відповідними галузями права;
- Зміст правових положень, які формують правовий стан людини і громадянина у державі;
- Обсяг прав і свобод людини у сучасному суспільстві;
- Зміст сучасних економічних правовідносин у державі;
- Обсяг нормативно-правових документів, які регулюють сферу майбутньої професійної діяльності;
- Загальні засади підприємницьких правовідносин та особливості правового врегулювання підприємництва в обраній сфері діяльності;

- Загальні процесуальні норми захисту прав та інтересів людини в сучасному суспільстві;
- Обсяг правових положень, необхідних для здійснення керівництва власним бізнесом у обраній спеціалізації;
- Основи податкового права та комплекс прав та обов'язків платника податків-фізичної особи.

вміти:

- Здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин та самостійно класифікувати їх відповідно до конкретної галузі права;
- Самостійно розв'язувати практичні правові ситуації;
- Самостійно розшукувати потрібні нормативно-правові документи для розв'язування юридичної проблеми;
- Складати документи правового характеру;
- Вільно користуватися нормативно-правовою базою у професійній діяльності;
- Мати практичні навички організації трудових правовідносин на підприємстві;
- Визначати та розв'язувати трудові суперечки;
- Організувати та ефективно здійснювати підприємницьку діяльність у обраній сфері.

2. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи теорії держави і права

Загальнотеоретична юридична наука в Україні, її система. Теорія держави і права як суспільна і правова наука. Багатоаспектність категорії «держава». Поняття, основні ознаки і визначення держави. Атрибути держави. Плюралізм в розумінні і визначенні держави. Законодавча влада. Парламент, його повноваження та структура. Влада глави держави. Виконавча влада. Уряд у сучасних країнах. Судова влада: поняття, суть, види і призначення. Поняття і види суспільства. Поняття, ознаки, структура і суть громадянського суспільства. Співвідношення держави і громадянського суспільства. Сучасні підходи до розуміння права і їх практичне значення для юридичної практики. Загальні питання розуміння права та їх значення для практичної діяльності. Основні напрямки вчень про право. Соціальне призначення права. Функції права. Загальносоціальні функції. Спеціально-юридичні функції. Цінність права. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві. Правові

презумпції, сфера її застосування. Правові аксіоми, їх значення. Правові фікції. Норми права. Форми права. Поняття правового акту. Дуалізм юридичної природи правових актів. Ознаки правових актів. Види правових актів. Правоутворення, нормотворчість та законотворчість. Типологія правових систем. Правова система України. Юридичний процес. Правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, ознаки, склад, види і причини.

Тема 2. Основи конституційного права України

Поняття конституційного права України. Конституційне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна. Місце і роль конституційного права в національній системі права України. Об'єкт і предмет науки конституційного права України. Політико-правові явища (конституційно-правові відносини, конституційно-правові норми, конституційно-правова практика та конституційно-правові доктрини) як предмет науки конституційного права України. Конституція України - Основний Закон суспільства і держави. Поняття конституційного ладу, його ознаки та умови. Взаємозв'язок між конституційним ладом і суспільним ладом та політикою держави. Закріплення конституційного ладу в Конституції та чинному законодавстві України. Громадянство України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні. Право на об'єднання як політичне право громадян України. Значення цього права для розбудови в Україні демократичної, правової держави та громадянського суспільства. Поняття, ознаки та види громадських формувань. Обмеження на створення та діяльність громадських формувань. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні. Референдум як інститут безпосередньої демократії в Україні. Виборче право України. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Конституційно-правовий статус Президента України. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України. Конституційно-правовий статус органів судової влади і прокуратури в Україні. Конституційно-правовий статус центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні. Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Тема 3. Основи адміністративного права України

Предмет, метод і система адміністративного права. Адміністративно-правові норми. Адміністративно-правові відносини. Принципи, форми і методи державного управління. Суб'єкти адміністративного права. Державна служба і державні службовці та органи місцевого самоврядування. Адміністративний примус. Адміністративна відповідальність та адміністративне стягнення. Забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Адміністративно-правове регулювання державного управління у сфері економіки. Адміністративно-правове регулювання і

державне управління у сферах соціальної та гуманітарно-культурної діяльності держави. Адміністративно-правове регулювання і державне управління в адміністративно-політичній сфері. Адміністративно-правове регулювання міжгалузєвою сферою. Позасудовий захист прав людини, прав і юридичних осіб у відносинах публічного управління.

Тема 4. Основи кримінального права

Поняття, завдання (функції) кримінального права України. Предмет, метод кримінального права. Принципи кримінального права України. Закон про кримінальну відповідальність. Злочин та його ознаки. Кримінальна відповідальність та її підстави. Склад злочину. Об'єкт злочину. Об'єктивна сторона злочину. Об'єктивна сторона злочину. Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт злочину). Суб'єктивна сторона злочину. Суб'єктивна сторона злочину. Незакінчений злочин (стадії вчинення злочину). Співучасть у вчиненні злочину. Повторність, сукупність, рецидив злочинів (Множина злочинів). Обставини, що виключають злочинність діяння. Звільнення від кримінальної відповідальності. Поняття покарання та його мета. Система покарання. Види покарань. Призначення покарання. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Примусові заходи медичного характеру, примусове лікування. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Загальна характеристика (основні питання) Загальної частини кримінального права зарубіжних країн. Поняття Особливої частини кримінального права України, її система та значення. Поняття та значення кваліфікації злочинів. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти життя та здоров'я особи. Злочини проти волі, честі та гідності особи. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Злочини проти довкілля. Злочини проти громадської безпеки. Злочини проти громадського порядку та моральності

Тема 5. Основи трудового права

Поняття трудового права як галузі права України. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України. Колективні договори та угоди. Порядок укладення. Сторони. Трудовий договір. Укладення та розірвання трудового договору. Умови трудового договору. Робочий час та час відпочинку. Особливості праці окремих категорій громадян. Трудова дисципліна. Охорона праці. Індивідуальні і колективні трудові спори

Тема 6. Основи господарського права

Господарське право в системі права. Господарські правовідносини. Державне регулювання господарської діяльності. Суб'єкти господарських правовідносин. Майнова основа господарювання. Правові засади захисту економічної конкуренції. Господарські зобов'язання. Господарські договори. Відповідальність у господарсько-правових відносинах. Банкрутство. Правове регулювання цін та ціноутворення. Правове регулювання біржової торгівлі. Правове регулювання оренди та лізингу у сфері господарювання правовідносин. Комерційне посередництво (агентські відносини) у сфері господарювання. Правове регулювання господарської діяльності транспорту. Правове регулювання капітального будівництва. Особливості правового регулювання фінансової діяльності (банківська діяльність, страхування, аудит). Правовий режим спеціальних (вільних) економічних зон та спеціальні режими господарювання.

Тема 7. Основи цивільного права

Цивільне право в системі права. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Опіка та піклування. Особисті немайнові права фізичної особи. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Підприємницькі товариства. Об'єкти цивільних прав. Правочини. Представництво у цивільному праві. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність. Право власності. Речові права на чуже майно. Право інтелектуальної власності. Зобов'язальне право. Зобов'язання. Виконання зобов'язання. Способи забезпечення виконання зобов'язання. Правові наслідки та відповідальність за порушення зобов'язання. Цивільно-правовий договір. Договори з передання майна у власність. Договори з передачі майна у користування. Договори підряду. Договори з надання послуг. Розрахунки за цивільним правом. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Спільна діяльність. Недоговірні зобов'язання. Відшкодування шкоди за цивільним правом.

Тема 8. Основи сімейного права

Поняття сімейного права України. Джерела сімейного права України. Сімейний кодекс України. Сім'я. Регулювання сімейних відносин. Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки матері, батька і дитини. Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Позбавлення батьківських прав.

Тема 9. Основи земельного права України.

Поняття і система земельного права. Джерела земельного права України. Земельний кодекс України. Категорії земель та їх правовий режим. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Форми власності на землю. Набуття і реалізація права на землю. Приватизація земель. Гарантії прав на землю. Охорона земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Письмова робота включає в себе 25 тестових завдань з одним варіантом відповіді.

Орієнтовний перелік питань

1. Теорія держави і права як суспільна і правова наука.
2. Плюралізм в розумінні і визначенні держави.
3. Правова система України.
4. Місце і роль конституційного права в національній системі права України.
5. Конституція України - Основний Закон суспільства і держави.
6. Референдум як інститут безпосередньої демократії в Україні.
7. Адміністративна відповідальність та адміністративне стягнення.
8. Адміністративно-правове регулювання і державне управління в адміністративно-політичній сфері.
9. Адміністративно-правові норми. Адміністративно-правові відносини.
10. Закон про кримінальну відповідальність.
11. Кримінальна відповідальність та її підстави.
12. Поняття покарання та його мета. Система покарання.
13. Поняття та значення кваліфікації злочинів.
14. Поняття трудового права як галузі права України. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України.
15. Господарські правовідносини. Державне регулювання господарської діяльності.
16. Відповідальність у господарсько-правових відносинах
17. Відповідальність у господарсько-правових відносинах

18. Захист цивільних прав та інтересів.
19. Право інтелектуальної власності.
20. Зобов'язальне право.
21. Поняття сімейного права України.
22. Сімейний кодекс України. Сім'я. Регулювання сімейних відносин.
23. Шлюб. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки матері, батька і дитини.
24. Земельний кодекс України. Категорії земель та їх правовий режим.
25. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна кількість балів за усну відповідь – **200**.

1. **Оцінка „відмінно” (175–200 балів):** абітурієнт ґрунтовно і повно викладає матеріал, виявляє повне розуміння матеріалу, аргументує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені, викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови.
2. **Оцінка „добре” (150–174 бали):** абітурієнт дає відповідь, що задовольняє ті самі вимоги, що й на 175–200 балів, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
3. **Оцінка „задовільно” (124–149 балів):** абітурієнт виявляє знання й розуміння основних положень конкретної теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил, не вміє глибоко і переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час добору прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
4. **Оцінка „незадовільно” (100–123 бали):** абітурієнт виявляє повне незнання матеріалу відповідного питання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141, із змінами згідно закону України від 02.06.2016 р., № 1401-VIII, ВВР, 2016, № 28, ст. 532 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

show/254к/96-вр (дата звернення 12.07.2019)

2. Андрусяк Т.Г. Теорія держави і права. Львів: Фонд „Право для України”, 2012. 197 с.

3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. Посіб. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М.І.Козюбри. Київ, Ваіте, 2016. 392 с.

4. Балинська О.М. Проблеми теорії держави і права: [навч. посібник] Вид. 2-е, перероб. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 416 с.

5. Балинська Семіотика права. Львів: ЛьвДУВС, 2013. 416 с.

6. Балинська Семіотика права: словник (категорії, поняття, терміни). Дрогобич: Посвіт, 2013. 92 с.

7. Бостан С. К. Форми державного правління країн Європейського Союзу: юридичні моделі і політична практика. Київ: ЦУЛ. 2018. 204 с.

8. Гарасимів Т.З. Філософема девіантної поведінки. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 356 с.

9. Гелей С. Політико-правові системи світу. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 346 с.

10. Головатий С. Про людські права. Лекції. Київ: Дух і літера, 2016. 760 с.

11. Гончаров В.В. Офіційне тлумачення юридичних норм як засіб встановлення і трансформації їх змісту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук: спеціальність 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Львів, 2012. 18 с.

12. Грищук В.К. Соціальна відповідальність. Львів: ЛьвДУВС, 2012. 152 с.

13. Зверев Є. О. Деякі питання стосовно теорій юридичного тлумачення. *Наукові записки*. Том 168, Юридичні науки. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2015. С. 48-52.

14. Зверев Є. О. Юридичне тлумачення: деякі особливості австрійського підходу. *Наукові записки*. Том 181, Юридичні науки. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2016. С. 32-34

15. Ключковський Ю. Правова природа та зміст міжнародних виборчих стандартів. *Український часопис конституційного права*. 2018. № 2. С.27-41.

16. Ключковський Ю.Б. Проблеми гендерного аспекту принципу рівності у вітчизняному виборчому праві. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2015. № 4. С.48-60.

17. Ключковський Ю. Критерії публічно-правової дієздатності громадянина. *Наукові записки НаУКМА*. 2015. Т. 168. Юридичні науки. С.22-28.

18. Ключковський Ю. Виборчий процес: правова природа і суб'єктний аспект. *Право України*. 2014. № 7. С. 157-166.

19. Ключковський Ю. Виборчий процес: процедурний аспект. *Публічне право*. 2014. № 3(15). С.5-15.

20. Ключковський Ю. Вибірчий процес: темпоральний аспект. *Публічне право*. 2014. № 4(16). С.9-20.
21. Конституційне право України: Навчальний посібник для студентів за напрямами підготовки 6.030401 «Правознавство» та 6.030402 «Правоохоронна діяльність» / Укладачі: О.В. Мошак, А.С. Мазуренко. Одеса: ОДУВС, 2015. 368 с.
22. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір). Київ: «ВД «Дакор», 2012. 364 с.
23. Матвєєва Ю.І. Визначення права і визначеність закону. *Наукові записки НаУКМА*. Том 181. Юридичні науки, 2016 р. С. 47 – 50.
24. Матвєєва Ю.І. Тлумачення поняття «закон» в аспекті принципу правової визначеності. *Наукові записки НаУКМА*. Том 155, 2014 р. С. 18 – 20.
25. Панкевич О.З. Соціальна держава та права людини «другого покоління»: Загально-теоретичне дослідження. Львів: Світ, 2006. 176 с.
26. Петришина О.В. Теорія держави і права. Посібник для підготовки до державних іспитів. Харків: Право, 2014. 208 с.
27. Правовая система Украины: история, состояние и перспективы : в 5 т. Харьков : Право, 2011. Т. 1 : Методологические и историко-теоретические проблемы формирования и развития правовой системы Украины / [под. общ. ред. М. В. Цвика, А. В. Петришина]. 2011. 896 с.
28. Петришин О. В. Демократичні основи правової, соціальної державності. *Вісник Національної академії правових наук України* : зб. наук. пр. Харків, 2014. № 1. С. 32–41.
29. Письменицкий А.А., Слинко Д.В., Спаський А.С. Теорія держави і права. Навчальний посібник. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2010. 244 с.
30. Прієшкіна О.В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку. Монографія. Одеса, 2008. 280 с.
31. Ростецька С. І. Стабільність / нестабільність політичної системи як показник динаміки політичних конфліктів. *Наукові праці : науково-методичний журнал*. Вип. 163. Т. 175. Політологія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. С. 68–72.
32. Ростецька С.І. Основні механізми громадського контролю. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. Серія : філософія, політологія, соціологія. ДЗ ПДПУ імені К. Д. Ушинського. 2014. № 4(62). С. 115–121.
33. Ростецька С.І. Механізми досягнення політичної згоди. *«Прикарпатський вісник НТШ. Думка»*. 2015. Вип.3. С. 123–129.
34. Удовика Л. Г. Правова система України: глобалізаційні трансформації : Запоріжжя, 2014. 320 с.
35. Шевченко А. Є. Унітарна форма територіального устрою України та окремих країн Європи (порівняльно-правовий аналіз). Київ: “МП Леся”, 2013. 248 с.

